

Minister van Justitie en Veiligheid
Staatssecretaris Rechtsbescherming

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
aanpak Criminaliteitsfenomenen
Afdeling ACF

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Contactpersoon

Datum
13 juni 2025

Onze referentie
6469138

Afstemming met
WODC, DRb, DCOM,
DBO, PA MvJ

Bijlagen
2

nota

Beslisnota - Brief Tweede Kamer aanbieding WODC-
rapport 'Van Verdenking tot vrijheidsstraf'

Bijlagen

1. Conceptbrief aan de Tweede Kamer
2. Bijlage: WODC-rapport 'Van verdenking tot vrijheidsstraf'

1. Aanleiding

Op 19 juni 2025 publiceert het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC) het rapport *Van verdenking tot vrijheidsstraf. Een statistisch onderzoek naar de invloed van migratieachtergrond op uitkomsten in de strafrechtketen*. Met bijgevoegde conceptbrief wordt het rapport aangeboden aan de Tweede Kamer. Oogmerk is de brief op hetzelfde moment als de openbaarmaking van het rapport op 19 juni 2025 te verzenden.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met de verzending van bijgevoegde brief met het rapport in de bijlage naar de Tweede Kamer.

3. Kernpunten

- Bij brief aan de Tweede Kamer van 3 mei 2021 is toegezegd onderzoek te doen naar de toename van de oververtegenwoordiging van migranten in de opeenvolgende fasen van de strafrechtketen.
- Het WODC heeft ten eerste de mate van cumulatieve oververtegenwoordiging vastgesteld van personen met een migratieachtergrond in de strafrechtketen:
  - Bij minderjarige verdachten loopt die op van 46% in de politiecijfers en 49% aangemeld bij het OM naar 56% afgedaan door de rechter en 67% in de opgelegde jeugddetentie.
  - Bij volwassen verdachten neemt het aandeel met een migratieachtergrond toe van 45% registratie door de politie en 46% ingestroomd bij het OM naar 50% afgedaan door de rechter en 55% opgelegde gevangenisstraf.
- In onderstaande tabel is de verhoogde kans op doorstroom naar een volgende fase in de strafrechtketen weergegeven voor minderjarige en meerderjarige migranten en tweede generatie personen met een migratieachtergrond ten opzichte van verdachten met een Nederlandse afkomst, na de correctie voor een aantal achtergrondfactoren. In het basale model is alleen voor het type

delict gecorrigeerd. In het volledige model ook voor andere relevante justitiële factoren (verdenkingen, antecedenten) en achtergrondfactoren.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
aanpak Criminaliteitsfenomenen
Afdeling ACF

Verhoogde kans op doorstroom t.o.v. Nederlandse verdachten, in procentpunten

	politie naar OM	OM naar rechter	rechter naar detentie
minderjarigen			
• migrant			
basale model	1,7	5,7	6,6
volledige model	0	3,7	7,1
• tweede generatie			
basale model	2	5	1,8
volledige model	1,6	3,5	1,7
meerderjarigen			
• migrant			
basale model	0	6,8	4,5
volledige model	0	3	2,9
• tweede generatie			
basale model	0	7,1	3,8
volledige model	0	2,9	0,8

Datum
13 juni 2025

Onze referentie
6469138

- Na correctie voor justitiële factoren en andere achtergrondfactoren vormen de resterende verschillen in de verhoogde kans op doorstroom naar een volgende fase in de strafrechtketen voor migranten ten opzichte van Nederlandse verdachten een aanwijzing dat sprake is van etnische selectiviteit.
- De omvang van de verschillen is overigens kleiner dan in het onderzoek van Investico in samenwerking met NOS op 3 en De Groene Amsterdammer in oktober 2024 werden gevonden.¹ In reactie daarop hebben het OM en de Rechtspraak aangegeven hun ogen niet te sluiten voor het risico van (onbewuste) vooroordelen in de oordeelsvorming en de gevolgen die dat kan hebben voor de rechtsgelijkheid. Zij hebben maatregelen getroffen om de kans op ongelijke behandeling te minimaliseren.²

4. Toelichting

4.1. Politieke context

Op 17 september 2020 heeft het toenmalige Kamerlid Van der Staaij (SGP) een motie ingediend, waarin hij de regering verzocht de oververtegenwoordiging van mensen met een niet-westerse migratieachtergrond in de criminaliteitscijfers te onderzoeken.³ Bij brief van 3 mei 2021 is de Tweede Kamer een synthese gestuurd van de inzichten rond deze relatieve oververtegenwoordiging. Wat onverklaard bleef, was de toename van de oververtegenwoordiging in de latere fasen van de strafrechtketen. Toegezegd werd om hiernaar via het WODC nader onderzoek te laten verrichten.⁴

¹ [Klassenjustitie in Nederland | Investico Onderzoeksjournalisten](#)

² Kamerstukken II, 2024-2025, 30950, nr. 452.

³ Kamerstukken II, 2020-2021, 35 570, nr. 31.

⁴ Kamerstukken II, 2020-2021, 35 570 VI, nr. 107.

4.2. Krachtenveld

Het rapport is onder embargo gedeeld met de Nationale Politie, het Openbaar Ministerie en de Raad voor de rechtspraak, zodat zij zich kunnen voorbereiden op de verwachte media-aandacht.

4.3. Strategie

Bij de aanbidding van onderhavig kwantitatieve onderzoek aan de Tweede Kamer is ervoor gekozen deze niet vergezeld te doen gaan van een beleidsreactie. Deze zal opgesteld worden na ommekomst van de oplevering van het kwalitatieve deel van het onderzoek. Dit tweede onderzoeksdeel wordt begin 2026 verwacht. Tegen die tijd wordt ook het kwantitatieve en kwalitatieve onderzoek van het WODC naar mogelijke klassenjustitie in Nederland opgeleverd, dat qua methodiek op dezelfde leest geschoeid is als het onderzoek naar de cumulatieve oververtegenwoordiging van migranten in de strafrechtketen.

4.4. Communicatie

De persvoorlichter is geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek en heeft de coördinatie van de woordvoering in samenspraak met de politie, het Openbaar Ministerie en de Raad voor de rechtspraak op zich genomen.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1. Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
aanpak Criminaliteitsfenomenen
Afdeling ACF

Datum
13 juni 2025

Onze referentie
6469138